

BİLİMSEL DİZİNLER VE ÖNEMİ

Deniz ERBAŞ

Bibliometrik veriler, yayınlanan materyalin etki ve prestiji yönlerinden ölçütüdür. Makale, yazar, enstitü ve dergi bazında olabilir. Bilgisayarlar sayesinde birçok bibliyografik bilgiye indeksler ve veritabanları aracılığıyla ulaşmak mümkün olmaktadır.(1). Veri tabanları ve indeksler arasında Current contents, ISI Web of Knowledge, ISI Web of Science, MEDLINE, PubMed Central, EMBASE, Scopus, Scirus, EBSCO, Google Scholar, VINITI database of RAS ve benzeri pek çok indeks, veri tabanı, arama motoru gibi kaynaklar bilimsel yayınlara ulaşmaya ve/veya onların değişik karşılaştırmalı değerlendirilmelerine olanak sağlamaktadırlar(2).

Bilimsel dergilerin sıralaması araştırmacı, enstitüler, departmanlar ve dergiler için önem arz etmektedir. Atıflar, bilimsel çalışmanın etkisini değerlendirmek açısından önemli bir kriterdir (3,4). Atıflarla ilgili analiz verebilen veritabanları/kuruluşlar arasında Web of science, Scopus, Google scholar, AGRIS, Index Copernicus, BIOSIS sayılabilmektedir(4,5). Etki değeri (Impact factor), h-indeks, SCImago Journal Rank, SNIP/Eigenfactor, Usage dergi karşılaştırmalarında kullanılan metrik değerlerdir. Institute of Scientific Information (ISI) tarafından her yıl yenilenen bu değer dergiler hakkında oldukça önemli bir değerlendirme kaynağıdır(4,6). Etki değeri, aynı konudaki dergilerin karşılaştırılmaları için iyi bir kriterdir. 2 yıl önceki çalışmalara yapılan atıfları içermesi nedeni ile yetersiz kabul edilmektedir. 5-yıl Etki değeri, bu amaçla daha avantajlı görülmektedir (1). Bilimsellik ölçütü olarak daha yeni geliştirilmiş olanlar her geçen gün artmaktadır. Eigen factor, Journal Citation Report tarafından verilen bir ölçüt olup, derginin aldığı atıfların (5 yıl öncesine kadar olan yayınların)(6) yanı sıra alınan atıfların sıralamada yüksek kalitedeki dergilerden gelişini de önceleyen bir hesaplama ile bulunmaktadır. Doğaldır ki alanında etkisi yüksek olan derginin Eigenfactor skoru da yüksek olacaktır(7). SNIP(Source Normalized Impact per Paper), derginin her bir makale için 'ham etki değerinin' 'etki potansiyel' değerine bölünmesi ile bulunur ve farklı alanlardaki dergiler arasında karşılaştırma imkanı verir(1,8,9). SCImago Journal Rank (SJR), yine daha yüksek kalitedeki dergiden alınan atıfların dergiye daha çok prestij kazandıracağını belirleyen bir sıralama yapmaktadır(8). Bu sıralama ayrıca kendine yapılan atıfları da(self citation) sınırlayan bir ölçüm metodu sağlamaktadır. h-indeks, n sayıdaki yayının her birinin aldığı atfın en az n kadar olmasıdır. Enstitü, yazar yada dergi için hesaplanabilmektedir(1). Benzeri bir hesaplama W yada WU indeks olarak bilinir. W-indeks yazarın en az her biri 10w atfı aldığını gösteren bir değerlendirmedir. Diğer bir açıklama ile w-indeksi 24 olan yazarın her

Prof. Dr. Deniz ERBAŞ
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji A.D. ANKARA
derbas@gazi.edu.tr

biri en az 240 atıf almış olan yayın sayısını vermektedir (7). Daha yüksek oranda atıf alan yayınları açıklayabilmek için g-indeks kullanılabilir. g- indeks toplam atıfları en yüksekte başlayarak toplamda g² olan yayın sayısını vermektedir(10).

Usage, derginin değerini belirlemede bir başka ölçüt olup bir makalenin indirilmesi veya incelenmesinin saygı tarafından belirlenmesi esasına dayanır(6). Journal Usage Factor, online olan bir derginin içeriklerinin ortalama kullanımları ile ilgili bilgi vermektedir ve hızla devreye girmesi, çok sayıda dergi içermesi nedeni ile 'Etki değeri'nden daha avantajlıdır. Yaklaşık 15.000 online dergi COUNTER uyumlu usage verisi kullanılmaktadır. (11).

Kaynaklar

- 1-Jones T., Hugget S., Kamalski J., *Finding a Way Through the Scientific Literature: Indexes and Measures. World Neurosurg. (2011) 76, 1/2:36-38.DOI: 10.1016/j.wneu.2011.01.015*
- 2- Masic I, Milinovic K., *On-line Biomedical Databases—the Best Source for Quick Search of the Scientific Information in the Biomedicine. ACTA INFORM MED. 2012 Jun; 20(2): 72-84 / Editorial*
- 3- Chang CL., McAleer M., *What do Experts Know About Ranking Journal Quality? A Comparison with ISI Research Impact in Finance, Biblioteca Universidad Complutense(submitted) <http://eprints.ucm.es/14091/> 4.09.2013*
- 4- Özmen MM., *Dergiler için kalite ölçütleri, Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık -2007 -s101-105, Ankara, 2007*
- 5- Falagas, ME., Pitsouni, EI., Malietzis,GA., Pappas G.,*Comparison of PubMed, Scopus, Web of Science, and Google Scholar: strengths and weaknesses. The FASEB Journal, 22, 338–342 ,2008.*
- 6- Troth S., *Measuring Journal and Research Prestige, MedicReS International Conference on Good Medical Research . 25-27 March 2011, Istanbul*
- 7- *Author impact metrics, HLWIKI International http://hlwiki.slais.ubc.ca/index.php/Author_impact_metrics#Newer_indices_measuring_scholarly_impact 5.09.2013*
- 8-Colledge L., De Moya-Anegon F., Guerrero-Bote VP., Lopez-Illescas C., El Aisati M., Moed HF., *SJR and SNIP: two new journal metrics in Elsevier's Scopus. Serials – 23(3), 2010*
- 9-*SciVerse Scopus, Hızlı başvuru kılavuzu, http://www2.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2013/06/scopus_kullanim_kilavuzu_tur2.pdf, 5.09.2013*
- 10- http://www.eur.nl/ub_informatievaardigheden/ul_instruction/research_impacts_sources_metrics/google_scholar/finding_articles_of_an_author/the_h_index_in_publish_or_perish/ 9.09.2013
- 11-Shepherd P. *The Journal Usage Factor project: results, recommendations and next steps. COUNTER Online Metrics. <http://www.uksg.org/sites/uksg.org/files/JournalUsageFactorReport080711.pdf> 5.09.2013*